

Õiguskantsler

Teie 30.09.2026 nr 5-24-5/28

Riigikohus
kantselei@riigikohus.ee

Meie 21.10.2026 nr 9-2/240739/2608821

Täiendav arvamus põhiseaduslikkuse järelevalve kohtuasjas nr 5-24-5

Lugupeetud Riigikohtu esimees

Küsisite menetlusosalistelt täiendavaid seisukohti põhiseaduslikkuse järelevalve kohtuasjas nr 5-24-5, mis käsitleb Euroopa Parlamendi valimise seaduse § 29 lõike 5 kooskõla põhiseadusega.

Riigikohtu esimesele küsimusele (millistele põhiseaduse sätetele vastavust tuleks kontrollida), on õiguskantsler vastanud varem Riigikohtule esitatud [arvamuse](#) punktis 11.

Teiseks soovis Riigikohus 17. septembril 2026 väljakuulutatud Euroopa Kohtu otsuse (kohtuasi nr [C-438/24](#)) pinnalt hinnangut, kas Euroopa Parlamendi valimise seaduse (EPVS) § 29 lõikes 5 sätestatud kaitsjoni suurus saab pidada proportsionaalseks Euroopa Liidu õiguse tähenduses. Õiguskantsleri ülesanne ei ole aga põhiseaduslikkuse järelevalve menetluses kontrollida, kas mõni õigusnorm on Euroopa Liidu õigusega kooskõlas (vt ka [RKÜKo 19.04.2005, 3-4-1-1-05](#), p 49).

Kolmandaks küsis Riigikohus: „Kui Riigikohus peaks leidma, et kaitsjoni suurus ja selle tagasimaksmise kord, nagu see on kehtestatud EPVS § 29 lg-s 5 ja §-s 77, on Euroopa Liidu õiguse ja/või põhiseadusega vastuolus, siis milline oleks praeguses asjas Euroopa Liidu õiguse ja/või põhiseadusega kooskõlas olev lahendus, võttes arvesse, et seadusandjal on võimalik kehtestada erinevaid kandideerimiskünniseid ning on otsustanud kaitsjoni kasuks?“

Leian, et sellisel juhul oleks põhiseadusega kõige paremini kooskõlas tunnistada kaitsjoniit puudutavad sätted tervikuna kehtetuks ja põhiseadusvastaseks. Riigikohus saab otsustada, et kehtiva kaitsjoni suurus on ülemäärane. Kohus ei peaks endale võtma otsustamist kaitsjoni uue suuruse üle. Kaitsjoni vajalikkuse ja kohase suuruse üle on pädev uuesti otsustama Riigikogu, arvestades sealjuures Euroopa Kohtu ja Riigikohtu otsustega tõmmatud piiriga. See tähendab, et proportsionaalses suuruses valimiskaitsjoni uuesti kehtestamine oleks põhiseadusega kooskõlas, kuid nagu õiguskantsler varasema [arvamuse](#) punktis 15 leidis, on asjakohane kaaluda ka alternatiive. Riigikogul on selleks enne järgmisi Euroopa Parlamendi valimisi ka piisavalt aega.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Olari Koppel
asetäitja-nõunik, õiguskantsleri kantselei direktor
õiguskantsleri ülesannetes

Liina Lust-Vedder 693 8429, Liina.Lust-Vedder@oiguskantsler.ee